

משנה תורה שבע"פ – מני ונינו

לכולנו יצא להיפגש עם בני נוער ששואלים ומתריסים את התורה, שבכתב אני מקבל זה מדברי ה', שדבר כל הזמן אל משה אבל התורה שבכתב מאיפה המציאו את כל ההמצאות האלה והשאלות הם רבות – מדוע צריך תורה שבע"פ מי אומר שהיא נכונה? והרבנים לא אחידים בדיעותיהם, טענה נוספת היא שאם היא נכונה מדוע לא נכתבה כמו התורה שבכתב?

הקדמה

נספר להם שבתקופת הנביאים היתה כת של קראים שהאמינה רק בתורה שבכתב ושרידי הכת נמצאים היום בעיר העתיקה בירושלים ושהמגילות שלהם נמצאות במוזיאון ישראל.

יש סיפור בגמ' (מופיע גם ביוסף פלביוס) ינאי המלך היה כהן ונפסל בגלל אמו, שהיתה חללה (שנולדה מפסול לכהונה) אחד מהחכמים רמז על כך באומרו ינאי המלך רב לך כתר מלכות הנח כתר כהונה לזרעו של אהרון כלומר תשאיר לך את המלוכה ותעזוב הכהונה ע"כ יעצו לו להמית את כל החכמים אך הוא שאל אם אהרוג אותם מי ילמדנו תורה? ע"ז ענו לו יש תורה שבכתב מי שרוצה ללמוד יבוא וילמד ואשר לתושב"ע אל תשגיח בה ואז הוא מקבל את העצה והורג את כולם מלבד שמעון בן שטח.

וכאן המח' המפורסמת על קצירת העומר האם דוחה את השבת או לא. כתוב וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את העומר התנופה "הביתוסים" יש הבדל בינם לבין הקראים כי הם כפרו גם בעיקר ולהם נתקנה התקנה בברכת למינים) אמרו ממחרת שבת בראשית ולכן לא משנה באיזה יום יוצא יו"ט – במוצ"ש הבא קוצרים ואילו חכמים אמרו ממחרת יו"ט הראשון של פסח ולכן אם יו"ט יוצא ביום שישי בערב שבת קוצרים את העומר. יש תאור יפה של מצווה זו במשנה במסכת מנחות (פרק י' משנה ג') "בשבת אומר להם שבת זו? אומרים הן, שבת זו? אומרים הן אקצור? אומרים לו קצור, אקצור? והם אומרים לו קצור שלש פעמים על כל דבר חבר והן אומרים לו הין הין הין וכל כך למה? מפני הביתוסין שהיו אומרים אין קצירת העומר במוצאי יו"ט. נשאל את הקבוצה והלא הטיעון של הצדוקים והקראים נראה נכון הם לא "מעקמים" את מה שכתוב "עין תחת עין" זה "עין תחת עין" ולא ממון? החניכים יענו שתושב"ע זה הפירוש של התורה שבכתב וא"א להבין את מה שנכתב ללא התורה שבע"פ (נשים לב לדבר מעניין גם אלה שבהתחלה מחו "שרבנים" עיוותו את התורה מכירים את התרוצים אך זה לא יושב על כולם) נחזק את תשובתם במקור מס' 1 הגמ' מסבירה את אריכות הפס' מדוע לא כתוב



ואתנה את התורה בלבד מדוע לוחות תורה, מצווה וכאן לומדים שהתורה שבכתב רמזה על התוש"ב (כמובן יקפוץ מישהו ויגיד שאנחנו מעוותים את פשט הכתוב בשביל להצדיק את התושב"ע) שהוא התורה נקרא את מקור 2 שם כתוב, שכבר במעמד הר סיני, ניתנה התושב"ע עם התושב"כ ולא יתכן לומר אחרת כי הרבה מהמצוות אי אפשר לדעת את כוונתם בלי פרוש לדוגמא אתרוג ולולב, מה לעשות בשבת, סוכה, כן עין תחת עין חייבים לפרשה כמאמר הכוזרי במאמר שלישי אדם שקטע יד ברור שהפשט הוא שתקח כופר ידך כי מה בצע בכריתת ידו ויש דינים שהם סתירה לשכל הישר פצע תחת פצע איך נוכל לשער הרי אם אחד חלש ואתה ואתה תחזיר לו פצע כמו שעשה לך הוא ימות מזה וגם אם לא ימות איך אפשר לדעת בדיוק את עוצמת הפצע, עין תחת עין לאדם שיש לו רק עין אחת ועוד כהנה וכהנה.

הכוזרי מוסיף שאפי' את קריאת התורה עושים ע"פ המסורה כי התורה שבכתב לא מנוקדת וללא טעמים וגם הם מסכימים שצריך לקרוא כמונו ומימלא גם הם נסמכים על המסורת.

תורה שבע"פ כמחוייבת לתורה שבכתב

לאחר שסימנו את השלב שיסביר שתושב"ע מחוייבת בשביל תורה שבכתב כי אחרת לא נוכל לדעת מהי תורה שבכתב. אפשר לשאול והלא אנו רואים **התפתחות** כל דור הוסיף פרושים מהסברות של הדור שקדם לו והלא אם הפרוש הוא נצרך כ"כ לתורה שבכתב אזכבר בדור הראשון צריכים להיות כל הפרושים?

נקרא את פסקה 3, לכאורה סתירה איך יכול להיות שאמר דברים שלא שמעתן אוזן מעולם והלא כל דבריו היו משל רבו – והוא לא היה התלמיד היחיד. מסביר הרב קוק "רק" הוא שמע מכל התלמידים אפשר להסביר דבר זה באמצעות משל של הרב אבינר משל לאנשים פרימיטיבים שמצאו קלטת ולא ידעו מה זה מדדו את אורכה רוחבה שקלו אותה שיחקו עם סרט ההקלטה רשמו מחקרים ע"ג מחקרים מה, יעד שהגיע אדם מן היישוב הוציא רשמקול (טייפ בלעז) והתחילה להישמע מנגינה ניסו המדענים למצוא היכן התזמורת מתחבאת אמר להם הכל טמון כאן רק צריך לדעת איך לפענח את הדברים

הסברנו שלמרות שנראים הדברים כדברים חדשים הם דברים שכבר אמרו רבותינו רק שהשאר לא הבינו יותר מזה אפשר לומר יש מדרש (לא מילה במילה) שעלה משה למרום ראה את הקב"ה שקושר כתרים לאותיות אמר לפניו רבש"ע מה מעכב על ידך. אמר לו עתיד לצאת אחד ועקיבא בן יוסף שמו, שידרוש תילי תילים של הלכות על כל קוץ וקוץ אמר לפניו רבש"ע אראהו לי אמר לו חזור לאחורידך הלך משה בסוף שמונים שורות ולא היה יודע מה הן



אומרים תשש כוחו כיון שהגיע לדבר אחד אמרו לו תלמידיו רבי מניין לך אמר להם הלכה למשה מסיני נתיישרה דעתו וכו'.

הגמ' קשה א. יש דברים שנאמרים שמה לא מבין? ב. חלשה דעתו רק בגלל שלא הופיע שמו בבימ"ד וכשהופיע נרגע והלא את הרוב הוא לא הבין? אלא ההסבר הוא תורת משה היא כלל שמתוכו נובעים הרבה הרבה פרטים במידות שהתורה נדרשת ועוד הרבה ענינים.

משל למה הדבר דומה ליצירת אומנות במוזיקה או בפיסול שנכתבים על היצירה תילי תילים של הסברים (לפעמים צוחקים ואומרים שהאומן לא התכוון לזה והוא לא היה מבין מה רוצים מהיצירה שלו)

סיימנו את החלק הראשון של היחידה שהסביר את הצורך של התושב"ע ואת השתלשלותה אך לא עסקנו בשאלה מדוע זה כך?! מדוע ע"י חז"ל נקבעת התורה ולא נכתב הכל מראש ואם תקשה והלא זה ארוך ויצטרכו לזה המון ספרים נענה גם היום יש אותו מספר ספרים שחייבים אותם להלכה ועדיף ובמקום שיהיו ספרים שיכתובע"י אנשים ינתן הכל ע"י השם?

במקורות 4, 5 אנו רואים מהפכה שהתורה, שאדם גדול למד הוא לא פרוש של הספר שניתן ולו לא אלא האדם הוא תורה.

וכן במס' קידושין לג' נשאלה שאלה מהו לעמוד בפני ס"ת עונה הגמ' ק"ו מפני לומדיה עומדין בפניה לא כ"ש? ובמס' מכות אמר רבא כמה טיפשים אנשים שקמים לפני ספר תורה ולא קמים לפני לומדי התורה. מסבירים הראשונים ליישוב הסתירה וודאי שקדושת ס"ת עדיפה אך ת"ח הם גדולים כי 1 רק בזכות ת"ח מתפרשת התורה 2 רק מתוך הק"ו מת"ח יודעים שצריך לקום מפני ס"ת רואים דבר מפחיד, שפשוט שצריך לקום מפני ת"ח כי הוא תורה.

מכאן הדרך להבנה העמוקה. במקור 6 יש את התאור מדוע נחרב בית ראשון בניגוד לידיעה שחרב מפני ע"ז ג"ע וש"ד מופיע, שחרב מפני שלא ברכו בתורה תחילה אלא ודאי הגמ' מדברת על הסיבה הפנימית, שגרמה להדרדרות עד לעבירות הנ"ל וצריך להבין מה פרוש שלא ברכו בתורה תחילה לא אמרו את הברכה?! אלא שלא הבינו את היחס ללימוד דברי התורה.

כתוב בברכה אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו נקרא את המקורות 7, 8 כאן נמצאת המהפכה בתפיסה יש עניין דווקא, שהתורה תופיע ע"י ת"ח יש מקבל לתורה שזה עם ישראל יש רצון אלוקי שהתורה לא תבוא בהנחות אלוקיות מלמעלה ובמדה מסוימת תשאר חיצונית לעולם אלא שהתורה תופיע בעולם – "הקב"ה ישראל ואורייתא חד" אין הכוונה במשפט זה לאין סוף אלא לשכינה להתגלות בעולם שמתבטאת ע"י כך שיש מקבל - עם ישראל, שמחדש בתורה מתוך יר"ש.



עפ"י מובן האיסור שתוש"ע היתה אסורה ליכתב משום דברים שבע"פ אי אתה רשאי לכותבם לכאורה מדוע – לא עדיף שיהיו ספרים אלא זו הנקודה. התורה זה לא חפץ הנמצא מחוצה לנו אלא שורש חיי נשמת והיא נכתבה כי עת לעשות לדי' הפרו תורתך. שכתוב שלגויים יש חלק בתורה שבכתב נכתב והיא נכתבה בשבעים לשון אך לא התושב"ע כי תושב"כ היא הארות אלוקיות לעולמנו לעומת תושב"ע התממשות התורה מתוך חיי העם (אורות פרק א')

התחושות שיש לאנשים ביחס לסייגים ותקנות נעות בין כעס עד הגבלת החיים אך יותר מזה מה לא בסדר 5 בתורה שכל הזמן מוסיפים זה דומה לכבישים מסויים שכל הזמן משפצים אותו בונים גשר מנהרה שביל וג התורה כל הזמן צריכה שיפוץ סייגות תקונות גזרות.

